

Slovenská technická univerzita
Fakulta elektrotechniky a informatiky
Ústav riadenia a priemyselnej informatiky

Podnikové hospodárstvo

NÁKLADY PODNIKU

Michal Sedlák

Obsah

1 Náklady podniku.....	2
2 Charakteristika nákladov.....	2
2.1 Podstata nákladov.....	2
2.2 Časové rozlíšenie nákladov a výnosov:.....	2
2.3 Vznik nákladov.....	2
2.4 Klasifikácia nákladov.....	2
2.5 Druhové členenie nákladov.....	3
2.6 Členenie nákladov podľa položiek aktuálneho vzorca.....	3
2.6.1 <i>Vlastné náklady výroby</i>	3
2.6.2 <i>Vlastné náklady realizovaného výkonu</i>	3
2.6.3 <i>Predajná cena</i>	3
2.7 Závislosť nákladov od objemu výroby.....	3
2.8 Variabilné náklady	4
2.9 Hraničné a prírastkové náklady.....	4
2.10 Fixné náklady.....	4
2.11 Možnosti znižovania nákladov	4
2.12 Zdroje a prostriedky znižovania nákladov.....	4
2.13 Znižovanie priamych nákladov.....	5
2.14 Znižovanie režijných nákladov.....	5
3 Ukazovatele efektívnosti nákladov.....	5
3.1 Ukazovatele úrovne nákladov	6
4 Účtovanie.....	7
4.1 Schéma účtovania nákladov.....	8
5 Zdroje a prostriedky znižovania nákladov.....	8
5.1 Znižovanie priamych nákladov.....	10
5.2 Znižovanie režijných nákladov.....	11
5.3 Náklady a efektívnosť	11
6 Plánovanie nákladov v podniku.....	12

1 Náklady podniku

Efektívny rozvoj podniku si vyžaduje racionálne hospodárenie s výrobnými faktormi, ktoré má k dispozícii.

Hospodárením nazývame využívanie výrobných faktorov, starostlivosť o ich obnovu a rozvoj v súlade s rozvojom techniky a dopytu po výrobkoch a službách.

2 Charakteristika nákladov

2.1 Podstata nákladov

Náklady predstavuje peňažné ocenenie spotreby podnikových faktorov vynaložených podnikom na jeho výkony a ostatné účelovo vynaložené náklady spojené s jeho činnosťou. Náklady sa často stotožňujú s pojmom výdavky. Nie je to správne. Výdavky znamenajú zmenšenie objemu finančných prostriedkov podniku, vznikajú v okamihu úhrady. Náklady predstavujú použitie výrobných faktorov na určité výkony, vznikajú v okamihu spotreby.

2.2 Časové rozlíšenie nákladov a výnosov:

1. tranzitória – predstavujú pohyb peňažných prostriedkov v bežnom účtovnom období, ktorému budú zodpovedať náklady a výnosy až v budúcom účtovnom období.
2. Anticipácie – sú to náklady alebo výnosy bežného obdobia, ktoré súvisia s výdavkami a príjmami až v budúcom období.

2.3 Vznik nákladov

Určujúcim prvkom procesu vzniku a priebehu nákladov v podniku sú finálne výkony. Materiálnym základom vzniku nákladov je spotreba elementárnych výrobných faktorov, ktoré musia byť k dispozícii v množstve a štruktúre potrebnej na uskutočňovanie plánovaných výkonov.

2.4 Klasifikácia nákladov

1. druhové členenie – poskytuje prehľad o štruktúre ekonomicky rovnorodých druhov.
2. členenie nákladov podľa položiek kalkulačného vzorca – obsahuje náklady podľa ich vzťahu k výrobnému procesu.
3. rozdelenie nákladov podľa ich závislosti od objemu výkonov – pomocou

koeficientu reakcie rozdeľujeme náklady na variabilné a fixné.

2.5 Druhové členenie nákladov

1. materiálové náklady
2. služby
3. mzdové a ostatné osobné náklady
4. dane a poplatky
5. iné prevádzkové náklady
6. odpisy a rezervy
7. finančné náklady
8. rezervy a finančné náklady
9. mimoriadne náklady
10. dane z príjmov

2.6 Členenie nákladov podľa položiek aktuálneho vzorca

1. priamy materiál
2. priame mzdy
3. ostatné priame náklady
4. prevádzková réžia

2.6.1 Vlastné náklady výroby

5. správna réžia
6. odbytové náklady

2.6.2 Vlastné náklady realizovaného výkonu

7. zisk

2.6.3 Predajná cena

2.7 Závislosť nákladov od objemu výroby

Žiadne náklady nemôžu existovať bez výkonu alebo služby. Preto aj vzťah nákladov k objemu výroby patrí medzi najdôležitejšie. Pri hľadaní optimálneho objemu produkcie musíme poznať vývoj nákladov a určiť veľkosť závislosti zmeny nákladov od zmeny objemu produkcie. Nato nám slúži koeficient reakcie, ktorý vypočítame zo vzťahu:

$$k_r = \frac{P_{zN}}{P_{zV}}$$

Kde PzN je percento zmeny nákladov

PzV je percento zmeny výkonov

2.8 Variabilné náklady

Ich absolútna výška sa mení so zmenou objemu výroby, a to viac alebo menej úmerne s jej zvýšením alebo znížením.

- proporcionálne
- neproporcionálne (progresívne, degresívne, regresívne)

2.9 Hraničné a prírastkové náklady

Pod pojmom hraničné náklady rozumieme tú sumu z variabilných nákladov, ktorá sa pridáva každým nasledujúcim výrobkom k celkovým variabilným nákladom vynaloženým na predchádzajúci počet jednotiek. Variabilné náklady súvisiace s väčším objemom prírastku produkcie sa nazývajú prírastkové náklady. Pomer medzi prírastkom variabilných nákladov (Nv) a prírastkom produkcie (V) nazývame úrovňou prírastku nákladov:

2.10 Fixné náklady

Pri meniacom sa objeme produkcie zostávajú vo svojej absolútnej výške rovnaké, alebo sa menia iba čiastočne.

- a) Podľa reakcie jednotlivých položiek fixných nákladov pri zmene objemu výkonov
- b) Podľa stupňa využitia výrobnnej kapacity

Tieto sa ďalej delia

- Absolútne fixné
- Relatívne fixné

2.11 Možnosti znižovania nákladov

Jednou z podmienok racionalizácie činností podniku je dosahovanie čo najmenších nákladov na jednotku produkcie pri rovnakej alebo vyššej úrovni kvality výkonov. Preto treba hľadať a využívať možnosti znižovania nákladov.

2.12 Zdroje a prostriedky znižovania nákladov

- Využívanie obežného majetku a zrýchľovanie jeho obratu

- Využívanie kapacity výroby
- Stanovenie optimálneho sortimentu
- Zvyšovanie kvality materiálu, výrobkov atď.

2.13 Znižovanie priamych nákladov

Základnými zdrojmi znižovania priamych nákladov sú:

- Zníženie obstarávacích nákladov materiálu, ktoré sa docieli
- Správnym výberom materiálov a dodávateľov
- Poklesom vedľajších obstarávacích nákladov
- Zníženie spotreby celkového množstva základného materiálu, možno to

dosiahnuť :

- Znížením obsahu základného materiálu v zhotovovanom výrobku
- Zvýšením stupňa využitia materiálu

2.14 Znižovanie režijných nákladov

- Znižovanie odpisov investičného majetku
- Znižovanie mzdových nákladov na riadenie a obsluhu výroby
- Znižovanie nákladov na pomocný materiál, palivo a energiu.

3 Ukazovatele efektívnosti nákladov

a) ZISK

- z pozície výrobkov predstavuje rozdiel medzi tržbami za predané výrobky a celkovými vynaloženými nákladmi.
- z pozície podniku je rozdiel výnosov a nákladov

Je to komplexný, syntetický ukazovateľ, ktorý nehovorí o vplyve zmeny cien, sortimentu, výšky kapitálu, ani ostatných faktorov, ktoré pôsobia na jeho tvorbu. Z toho dôvodu sa pre vyjadrenie hospodárnosti využívajú syntetické pomerové ukazovatele:

- Rentabilita nákladov
- Rentabilita tržieb

b) Rentabilita

je vždy pomer zisku k veličine, ktorej rentabilitu počítame. Vyjadruje výšku zisku,

ktorá pripadá na jednu korunu vložených nákladov alebo vyprodukovaných tržieb.

Rentabilitu nákladov a tržieb môžeme počítať z hrubého zisku (brutto rentabilita), alebo z čistého zisku (netto rentabilita)

$$R_n = \frac{Z}{N} \quad R_t = \frac{Z}{T}$$

c) Nákladová účinnosť:

vzájomný pomer tržieb a nákladov, vyjadruje objem tržieb, ktoré vyprodukuje 1 Sk nákladov

$$N_u = \frac{T}{N}$$

d) Nákladovosť, halierový ukazovateľ

$$h = \left(\frac{N}{T} \right) \quad \begin{array}{l} h_m - \text{materiálové} \\ k_k - \text{mzdové} \\ h_d - \text{ostatné} \end{array}$$

$$h = h_m + h_k + h_d$$

- vyjadruje koľko halierov nákladu pripadá na 1Sk vyprodukovaných tržieb
- tento ukazovateľ môžeme sledovať aj za jednotlivé nákladové druhy (materiálové, mzdové náklady, odpisy, energia, ap.) a potom celkový ukazovateľ nákladovosti predstavuje súčet týchto parciálnych ukazovateľov.

3.1 Ukazovatele úrovne nákladov

1.) Celkové, úhrnné náklady

predstavujú absolútnu výšku nákladov, ktorú je potrebné vynaložiť na určitý objem výroby

$$\begin{array}{l} N_1 = Q_1 \quad N_2 > N_1 \\ N_2 = Q_2 \quad Q_2 > Q_1 \end{array}$$

2.) Priemerné náklady

ktoré sa kvantifikujú ako podiel celkových nákladov, ktorý pripadá na jednotku produkcie

$$N_j = \frac{N}{Q}$$

3.) Prírastkové náklady

- predstavujú rozdiel nákladov medzi dvomi rozličnými objemami výroby. Sú to nové

a dodatočné vklady nákladov pri existujúcej výrobnnej kapacite. Prírastkové náklady sa potom týkajú len variabilných nákladov.

$$N = N_2 - N_1$$

4.) Hraničné náklady

sú to priemerné prírastkové náklady

predstavujú prírastok nákladov pripadajúci ako priemer na jednotku prírastku výroby

$$N_j = \frac{N}{Q} = \frac{(N_2 - N_1)}{(Q_2 - Q_1)}$$

5.) Marginálne náklady (diferenciálne)

predstavujú prírastok nákladov ku prírastku objemu výroby, ktorý sa napočíta ako pri Hraničných nákladoch ich priemerom, ale určujeme ho matematickým prepočtom v konkrétnom bode meniaceho sa objemu výroby.

$$N_j = \lim_{Q \rightarrow 0} \left(\frac{N}{Q} \right) = \lim_{(Q \rightarrow 0)} \left(\frac{N_2 - N_1}{Q_2 - Q_1} \right)$$

tento vzorec na prepočet marginálnych nákladov sa využíva len pri prepočte nákladov podobných výrobkov v kusovej výrobe a v malosériovej výrobe. Pri ostatných typoch výroby využívame prepočet prostredníctvom hraničných nákladov.

4 Účtovanie

Zabezpečenie výnosov v podniku je spojené so spotrebou rôznych druhov prostriedkov a služieb vyjadrených v peniazoch – vo výrobnom podniku je to:

1. spotreba zhmotnenej práce – spotreba materiálu, paliva, energie, opotrebenie investič. majetku, spotreba služieb – opravy, prepravné

2. spotreba živej práce – vyjadrujú mzdové náklady

Náklady vznikajú pri výrobe každého výrobku alebo pri uskutočňovaní akéhokoľvek výkonu. Závisí od nich aj HV, čiže sú ekonomickým ukazovateľom. Čím sú náklady nižšie, tým je HV priaznivejší. Účtovníctvo zachytáva náklady tak, aby sa umožnila ich kontrola a zabezpečilo získavanie údajov o nákladoch, dôležitých najmä pre výpočet dane z príjmov, ktorá sa odvádza daňovými úradmi.

Účtovná trieda 5 – náklady:

1. účt.skup. 50-55 – prevádzkové náklady

2. účt.skup. 56-57 – finančné náklady

3. účt.skup. 58 – mimoriadne náklady

4. účt.skup. 59 - daň z príjmov – účtuje sa tu daň.povinnosť podniku vyplývajúca zo zákona

Náklady sa účtujú na účtoch nákladov - vznik a zvýšenie nákladov na strane MD a zníženie na strane D. Účtujú sa narastajúcim spôsobom od začiatku do konca účtov.obdobia. Nemajú začiatkový stav (ZS) a označujú sa ako účty výsledkové. Náklady sa na účtoch tejto triedy sú časovo rozlíšené. Na konci účt.obdobia sa zostatky všetkých účtov nákladov prevádzajú na stranu MD účtov 710 – účet ziskov a strát. Tým sa všetky účty uzatvoria a nemajú zostatky.

4.1 Schéma účtovania nákladov

Medzi nákladmi zaujímajú dôležité miesto aj mzdové náklady. Vyjadruje sa nimi spotreba živej práce a súčasne predstavuje odmenu za vykonanú prácu zamestnancov. Mzdy sa vypočítavajú mesačne na základe prvotných záznamov o práci – evidencia dochádzky, úkolový lístok, ... Hrubá mzda zahŕňa plat, príplatky, prémie, odmeny. Z nej zamestnávateľ v súlade so zákonom strháva z platu zamestnanca odvody na sociálne poistenie (nemocenské, dôchodkové poistenie a garančný fond) a na zdravotné poistenie. Zamestnávateľ platí za zamestnanca 38%. Daň z príjmov sa tiež zráža zamestnancom a odvádza prostredníctvom daň.úradov do štát.rozpočtu. Ostatné zrážky za sporenie, pôžičky.

Mzdové náklady sa účtujú na účte 521 - mzdové náklady (MD) so súvzťažným zápisom na účte 331 – zamestnanci (D) – čím sa vyjadrujú záväzky voči zamestnancom. Príspevky na soc.zabezpečenie sa účtujú na účte 336 – zúčtovanie s orgánmi soc.zab. a zdrav.poist. na D – ako záväzok voči týmto orgánom. V prípade nárokov zamestnancov na dávky nemocenského poistenia (nemocenské počas choroby, prídavky na deti) sa účtuje na tomto istom účte, ale na MD – ako pohľadávka voči týmto orgánom. Mzdy sa účtujú na konci mesiaca na základe zúčtovacej a výplatnej listiny. Obsahuje súhrnné údaje týkajúce sa zamestnancov.

5 Zdroje a prostriedky znižovania nákladov

Zdroje znižovania nákladov predstavujú skryté rezervy, nevyužitú možnosť, odkrytie a využitie ktorých pôsobí na znižovanie nákladov celkovej produkcie alebo jednotlivých

výkonov a tým aj na zhospodárňovanie celej podnikovej činnosti. Pri vyčíslňovaní zníženia nákladov využitím rezerv vychádzame z druhového alebo kalkulačného členenia nákladov.

Väčší význam má pri tom použitie členenia nákladov podľa položiek kalkulačného vzorca, pretože takto môžeme presnejšie určiť výšku znižovania nákladov. Rezervy v kalkulačných položkách sú teda základnými zdrojmi znižovania nákladov jednotlivých výkonov i celej produkcie.

Významné rezervy znižovania nákladov tvorí správne rozmiestnenie podnikov, účelné orientovanie investičnej výstavby, rozvíjanie medzinárodnej del'by práce a na tom založenej špecializácii a účelnej kooperácii.

Pri odkrývaní rezerv musíme mať na zreteli ich vzájomnú súvislosť. Úspory v spotrebe materiálu znamenajú úspory v množstve spotrebovanej práce, skrátenie výrobných časov znamená rozšírenie kapacity výroby. Znížená spotreba materiálu znamená spravidla aj úspory v spotrebe paliva, mazadiel elektrickej energie a nakoniec aj úspory v doprave.

Na zníženie nákladov a tým aj na ich úroveň pôsobí veľa rôznych činiteľov, napr.: objem produkcie, produktivita práce, sortiment, kvalita výrobkov, využívanie výr. kapacity, ceny, typ výroby, štandardizácia výrobkov, normalizácia.

Prostriedky znižovania nákladov sú konkrétne opatrenia na využitie rezerv. Sú nevyhnutné preto, lebo odkrytie rezerv ešte nezabezpečuje, že rezervy sa aj skutočne využijú. Ukazujú, ako možno využívať čiastkové a celkové rezervy a dosahovať skutočné úspory zo zníženia nákladov.

Pod pojmom prostriedky znižovania nákladov rozumieme činitele, využitie ktorých spravidla priaznivo ovplyvní jeden alebo viac zdrojov zníženia nákladov. Napríklad zavedenie pokrokovej technológie spravidla zvýši nielen produktivitu práce, ale aj úsporu materiálu, zníženie nepriamych nákladov a pod.

Medzi základné prostriedky znižovania nákladov patria:

- 1 zavádzanie modernej techniky a technológie
- 2 zlepšovanie organizácie práce a riadenia činnosti
- 3 zvyšovanie odborného vzdelania pracovníkov

Zdroje (rezervy) znižovania nákladov predstavujú nevyužitú možnosť. Pri ich

odkrývaní musíme mať na zreteli ich vzájomnú súvislosť.

Úspory v spotrebe materiálu znamenajú úspory v množstve spotrebovanej minulej práce, skrátenie výrobných časov znamená rozšírenie kapacity.

- využívanie obežného majetku a zrýchľovanie jeho obratu
- V predvýrobnej etape - treba obstaráť primerané množstvo zásob materiálu
- vo výrobe
 - a) udržiavať najnižšej potrebnej úrovni nedokončenú výrobu
 - b) skracovať výrobný cyklus
- využívanie kapacity výroby
- stanovenie optimálneho sortimentu
- zvyšovanie kvality výrobkov, materiálu,...

5.1 Znižovanie priamych nákladov

Význam zhospodárňovania činnosti podniku znižovaním priamych materiálových nákladov je daný ich vysokým podielom na celkových nákladoch produkcie, predovšetkým vo výrobných podnikoch, v dôsledku toho má tiež rozhodujúci podiel na základných zdrojoch rezerv znižovania nákladov.

Osobitne si treba všímať priame materiálové a priame mzdové náklady. Zdroje znižovania priamych materiálových nákladov:

- a) zníženie obstarávacích nákladov materiálu, ktoré sa docieli:
 1. Správnym výberom materiálu a dodávateľom
 2. Poklesom vedľajších obstarávacích nákladov
- b) Zníženie spotreby celkového množstva spotreby základného materiálu:
 1. Znížením obsahu základného materiálu v zhotovovanom výrobku
 2. Zefektívnením využitia materiálu

Zdroje znižovania mzdových nákladov- správna relácia medzi priamymi mzdami a produktivitou práce je dosiahnutá vtedy keď rast miezd je pomalší ako produktivity práce, v dôsledku toho priame mzdové a ich vplyvom aj celkové náklady na jednotku produkcie klesajú.

5.2 Znižovanie režijných nákladov

V režijných nákladoch podstatnú časť predstavujú náklady na údržbu, dopravu medzi pracoviskami, odpisy, spotreba materiálu a mzdy riadiacich pracovníkov. Aj režijné náklady môžeme rozdeliť na variabilné a fixné.

- a) znižovanie odpisov investičného majetku
- b) znižovanie mzdových nákladov na riadenie a obsluhu výroby
- c) znižovanie nákladov na pomocný materiál

5.3 Náklady a efektívnosť

Efektívnosť je ekonomická kategória, ktorá v sebe sústreďuje hlavné stránky ekonomickej činnosti podniku

Efektívnosť je mnohoznačný pojem. V praxi sa používa v rôznych súvislostiach. Efektívnosťou sa môže rozumieť úspešná výrobná-hospodárska činnosť podniku, uplatňovanie novej technológie, alebo organizácie práce, zníženie noriem spotreby, zvýšenie smennosti, alebo organizácie práce, uplatňovanie novej technológie, rovnomernosti výroby a kvality výrobkov, odstránenie namáhavosti práce a zdraviu škodlivého prostredia. Efektívnosťou sa teda vyjadrujú nové kvalitatívne prvky výrobná-hospodárskej činnosti.

Rozvoj podniku je podmienený rastom efektívnosti. Možno ho zabezpečiť rôznymi spôsobmi. Jedným z nich je zvyšovanie efektívnosti zvyšujúcou sa účinnosťou nákladov. Táto metóda má trvalú platnosť lebo len tak možno doceliť sústavnú úsporu spoločenskej práce na jednotku produkcie a vyššiu rentabilitu. Maximálnu efektívnosť možno dosiahnuť pri poklese spotreby zdrojov a zvýšením objemu výroby. V skutočnosti to býva značne obmedzené veľkosťou trhu a objemu zdrojov.

Podľa konkrétnych podmienok sa tak zvýšenie efektívnosti uskutočňuje v dvoch rovnocenných variantoch.

- a) minimalizácia zdrojov pri nezmenenom objeme výroby
- b) maximalizácia výroby pri zachovaní objemu zdrojov

Obidva extrémny vedú k znižovaniu spotreby zdrojov na jednotku výroby, efektívnosť tak nadobúdajú prvý charakteristický znak- hospodárnosť.

Ide o účinnosť uspokojovania potrieb vytvorenými úžitkovými hodnotami. Efektívnosť

sa tak prejavuje vo forme účelnosti, cieľavedomosti a vynakladanej práce. Cieľavedomosť práce možno vyjadriť týmito spôsobmi-

- a) kvantitou produkcie
- b) úžitkovou hodnotou výrobkov, jej zvyšovaním
- c) sortimentom produkcie
- d) časovosťou dodávok

Pri výbere ukazovateľov na meranie efektívnosti nás predovšetkým zaujíma výstup a vstup činnosti podniku.

1. rozdiel medzi vstupom a výstupom – zisk, jeho maximalizácia. Zisk je objektívne dôsledkom činnosti podniku a preto nutným syntetickým meradlom jej efektívnosti. Zvyšovanie objemu zisku sa môže dosiahnuť zvyšovaním objemu produkcie, znižovaním nákladov, alebo spojením týchto alternatív.

2. Ukazovateľ nákladovej účinnosti. Pri meraní efektívnosti sa môže použiť aj v modifikovanej podobe a to:

a) ukazovateľ účinnosti nákladov na spracovanie (pomer medzi výnosmi a nákladmi na spracovanie

b) ukazovateľ účinnosti nákladov na spotrebu materiálu (pomer výnosov k spotrebe materiálu)

c) Ukazovateľ účinnosti nákladov na spotrebu energie (pomer výnosov k spotrebe energie

3. Pomer medzi vstupom a výstupom to jest ukazovateľ nákladovosti alebo halierový ukazovateľ nákladov (recipročná hodnota nákladovej účinnosti)

4. Pomer rozdielu medzi vstupom a výstupom (zisku) k vstupu, teda miera rentability nákladov

5. Pomer rozdielu medzi výstupom a vstupom k výstupu, teda miera rentability výnosov

6. Pomer medzi podielom prírastku výstupu na výstupe celkom a podielom prírastku na vstupe celkom.

6 Plánovanie nákladov v podniku

Je to činnosť, ktorou sa dopredu stanovujú jednotlivé položky nákladov, ktoré podnik

potrebuje vynaložiť na dosiahnutie cieľov. Ak chceme plánovať náklady, musíme dobre poznať minulé a súčasné podmienky v podniku. Musíme ich dôsledne analyzovať. Na základe poznania a analýzy minulého a súčasného stavu stanovujeme plán nákladov podniku.

Plánovanie nákladov musí byť spojené s plánovaním výnosov podniku. Plánovaním nákladov a výnosov podniku za určité obdobie sa vlastne plánuje hospodársky výsledok, ktorý chce podnik v tomto období dosiahnuť. Plán nákladov predstavuje prehľad jednotlivých nákladových položiek v predpokladaných sumách. Základom pre zostavenie plánu nákladov je plán výkonov podniku. Jednotlivé položky plánu nákladov sa určujú na základe nákladov dosiahnutých v predchádzajúcom období. Takto je možné plánovať náklady len pri výkonoch už vyrábaných. Pri nových výkonoch sa vychádza z prepočtov a odhadov. Pred zostavením plánu nákladov musíme poznať ceny vstupov do výroby.

Metodiku (spôsob) plánovania nákladov si stanovuje podnik sám. V každom podniku je potrebné zostaviť optimálny plán nákladov. Plán nákladov v optimálnej výške môže podnik dosiahnuť tak, že sa bude snažiť:

- a) plánovať minimum nákladov na jednotku výkonu
- b) plánovať maximálnu sumu zisku na konkrétny objem výkonov

Snahou podniku je vyrobiť a predať plánovaný objem výkonov pri optimálnych nákladoch. Každý podnik sa preto snaží hľadať a využívať možnosti znižovania nákladov. Rezervami znižovania nákladov sa rozumejú nevyužité možnosti pri snahe podniku dosahovať čo najmenšie náklady na jednotku výkonu. Patria sem:

- · lepšie využívanie obežného majetku
- · skracovanie doby obratu obežného majetku
- · lepšie využívanie výrobných kapacít podniku
- · zvyšovanie kvality podniku
- · voľba vhodného sortimentu výroby.